

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Факультет біології та лісового господарства
Кафедра фізіології людини і тварин

СИЛАБУС
нормативної навчальної дисципліни
Біологія людини
підготовки бакалавра
спеціальності 053 Психологія
освітньо-професійних програм Психологія, Практична психологія

Луцьк - 2020

Силабус навчальної дисципліни «Біологія людини» підготовки бакалавра галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 053 Психологія, за освітніми програмами Психологія

Розробник: Поручинська Тетяна Федорівна, кандидат біологічних наук, доцент

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засідання кафедри фізіології людини і тварин

протокол № 2 від 21.09 2020 р

Завідувач кафедри: Моренко А. Г.

© Поручинська Т. Ф., 2020 р.

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	05 Соціальні та поведінкові науки, 053 Психологія, Психологія, практична психологія бакалавр	Вибіркова
Кількість годин/кредитів 150/5		Рік навчання 1
		Семестр 1
		Лекції 36 год.
		Практичні 28 год.
		Лабораторні 26 год.
		Самостійна робота 52 год.
ІНДЗ немає		Консультації 8 год.
	Форма контролю: екзамен	
Мова навчання		українська

II. Інформація про викладача

Поручинська Тетяна Федорівна

Науковий ступінь: кандидат біологічних наук

Вчене звання: доцент

Посада: доцент кафедри фізіології людини і тварин,

Контактна інформація: Poruchynska.Tatyana@eenu.edu.ua

Дні занять: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi>

III. Опис дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Біологія людини» є опанування студентами головних закономірностей організації та функціонування організму людини, зокрема принципів організації регуляторних систем організму та особливостей вищої нервової діяльності людини.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Біологія людини» є дослідити структурну організацію організму людини (клітинний, тканинний,

органний та системний рівні); закономірності взаємодії організму та навколишнього середовища; особливості ендокринної регуляції функцій; роль окремих ендокринних залоз та їх гормонів у життєдіяльності організму; будову та принципи функціонування нервової системи людини; механізми поширення збудження; органи чуття людини, їх будову, особливості функціонування; питання вищої нервової діяльності, вроджені та набуті форми поведінки; другу сигнальну систему; функціональну асиметрію великих півкуль мозку; механізми пам'яті, сну, емоцій; типи вищої нервової діяльності людини.

Результати навчання

До кінця навчання студенти будуть компетентними у таких питаннях

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

СК11. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

СК12. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

Після вивчення курсу студенти набудуть наступних результатів навчання

ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПР3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПР4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

ПР5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.

ПР6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.

ПР7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.

ПР10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.

ПР15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

ПР18. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії

Структура навчальної дисципліни Для студентів денної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Лабор.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали за заняття*
Змістовий модуль 1. Вступ до біології людини. Ендокринна регуляція функцій людини							
1. Вступ до біології людини. Клітини, тканини та органи людини	6	2		2		2	Т, ДС / 1,5
2. Взаємодія організму з навколишнім середовищем.	8	2	2			4	Т, ДС / 1,5
3. Гомеостаз живого організму та системи регуляції функцій	10	2	4			4	Т, ДС / 1,5
4. Ендокринна регуляція функцій людини. Гормони	9	2	2	2	1	2	Т, ДС / 1,5
5. Структура та функції залоз внутрішньої секреції	7	2	2		1	2	Т, ДС / 1,5
Разом за модулем 1	40	10	10	4	2	14	МКР/20
Змістовий модуль 2. Нервова система та аналізатори людини							
6. Загальна характеристика нервової системи. Механізми виникнення та поширення збудження	7	2		2	1	2	Т, ДС / 1,5
7. Нервові волокна. Механізми проведення збудження через нервові	5	1		2		2	Т, ДС / 1,5

волокна.							
8. Центральне гальмування, значення і види	3	1				2	Т, ДС / 1,5
9. Рефлекторна діяльність нервової системи	5	1		2		2	Т, ДС / 1,5
10. Нервові центри та їх властивості	5	1		2		2	Т, ДС / 1,5
11. Центральна нервова система. Спинний мозок.	6	2	2			2	Т, ДС / 1,5
12. Центральна нервова система. Відділи головного мозку	7	2	2		1	2	Т, ДС / 1,5
13. Кора великих півкуль головного мозку. ЕЕГ	7	2		2	1	2	Т, ДС / 1,5
14. Аналізатори людини. Зоровий та слуховий аналізатори.	12	2	6	2		2	Т, ДС / 1,5
15. Аналізатори людини. Нюхова, смакова чутливість. Фізіологія болю.	6	2	2			2	Т, ДС / 1,5
Разом за модулем 2	43	16	12	12	3	20	МКР/20
Змістовий модуль 3. Вища нервова діяльність							
16. Умовно-рефлекторна діяльність людини	10	2		4	1	3	Т, ДС / 1,5
17. Якісна своєрідність ВНД людини. Людина як носій абстрактного мислення	10	2		4	1	3	Т, ДС / 1,5
18. Перша і друга сигнальні системи	7	2		2		3	Т, ДС / 1,5
19. Пам'ять, механізми пам'яті. Увага, параметри уваги	11	2	4	2		3	Т, ДС / 1,5
20. Механізми сну та емоцій. Основи поведінки	5	1			1	3	Т, ДС / 1,5
21. Структурна основа поведінкового акту. Функціональна система	4	1				3	Т, ДС / 1,5
Разом за модулем 3	47	10	4	12	3	18	МКР/20
Види підсумкових робіт							Бал
Робота студентів на практичних та лабораторних заняттях, підготовка теоретичного матеріалу							40
Модульні контрольні роботи / Екзамен							60
Всього годин	150	36	26	28	8	52	100

Форма контролю*: ДС – дискусія, Т – тести, РЗ/К-розв'язування задач/кейсів, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/контрольна робота.

Для студентів заочної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Лабор.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали за заняття*
Змістовий модуль 1. Вступ до біології людини. Ендокринна регуляція функцій людини							
1. Вступ до біології людини. Клітини, тканини та органи людини	6				4	2	
2. Взаємодія організму з навколишнім середовищем.	8	2			4	2	
3. Гомеостаз живого організму та системи регуляції функцій	10		2		8		Т, ДС / 4
4. Ендокринна регуляція функцій людини. Гормони	9	2			5	2	
5. Структура та функції залоз внутрішньої секреції	7		2		5		Т, ДС / 4
Разом за модулем 1	40	4	4		26	6	МКР/20
Змістовий модуль 2. Нервова система та аналізатори людини							
6. Загальна характеристика нервової системи. Механізми виникнення та поширення збудження	7	2		2	3		Т, ДС / 4
7. Нервові волокна. Механізми проведення збудження через нервові волокна.	5				5		
8. Центральне гальмування, значення і види	3				3		
9. Рефлекторна діяльність нервової системи	5	1		2	2		Т, ДС / 4
10. Нервові центри та їх властивості	5				5		
11. Центральна нервова система. Спинний мозок.	6		2		2	2	Т, ДС / 4
12. Центральна нервова система. Відділи головного мозку	7				5	2	
13. Кора великих півкуль головного мозку. ЕЕГ	7			2	5		Т, ДС / 4
14. Аналізатори людини. Зоровий та слуховий аналізатори.	12		2	2	6	2	Т, ДС / 4
15. Аналізатори людини. Нюхова, смакова чутливість. Фізіологія болю.	5	1			2	2	

Разом за модулем 2	62	4	4	8	38	8	МКР/20
Змістовий модуль 3. Вища нервова діяльність							
16. Умовно-рефлекторна діяльність людини	10				10		
17. Якісна своєрідність ВНД людини. Людина як носій абстрактного мислення	11	2			7	2	
18. Перша і друга сигнальні системи	7				6	1	
19. Пам'ять, механізми пам'яті. Увага, параметри уваги	11		2	2	6	1	Т, ДС / 4
20. Механізми сну та емоцій. Основи поведінки	5				5		
21. Структурна основа поведінкового акту. Функціональна система	4				4		
Разом за модулем 3	48	2	2	2	38	4	МКР/20
Види підсумкових робіт							Бал
Робота студентів на практичних та лабораторних заняттях, підготовка теоретичного матеріалу							40
Модульні контрольні роботи / Екзамен							60
Всього годин	150	10	10	10	102	18	100

Форма контролю*: ДС – дискусія, Т – тести, РЗ/К-розв'язування задач/кейсів, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/контрольна робота.

Завдання для самостійного опрацювання

1. Структура тваринної клітини, взаємозв'язок структури та функцій клітин різної тканинної організації.
2. Біологічний маятник.
3. Гнучкі та жорсткі константи гомеостазу.
4. Класифікація залоз внутрішньої секреції.
5. Біосинтез та транспорт гормонів.
6. Рецепція гормонів.
7. Пінеальна залоза (епіфіз), структура та функції, гормони.
8. Будова і класифікація нейронів.
9. Іонно-мембранна теорія збудження. Основні положення.
10. Збудливість та її параметри. Поріг сили, хронаксія, реобаза, лабільність.
11. Зміни збудливості під час збудження.
12. Механізми проведення збудження через нервові волокна.
13. Механізм проведення збудження в електричних синапсах.
14. Механізм песимального гальмування і гальмування після збудження.
15. Координація рефлекторних процесів.
16. Спинний мозок, будова і значення.

17. Проміжний мозок, складові частини, їх будова і функціональне значення.
18. Функціональна організація кори великих півкуль головного мозку.
19. Колончатий принцип.
20. Сенсорні проєкційні зони великих півкуль головного мозку.
21. Фізіологія больової чутливості.
22. Структура та функції смакового аналізатора.
23. Природжені і набуті форми поведінки.
24. Поняття про умовні рефлекси. Принципи рефлексорної теорії І.П.Павлова. Відкриття умовних рефлексів.
25. Порівняльна характеристика умовних і безумовних рефлексів.
26. Аналітико-синтетична діяльність кори головного мозку.
27. Динамічний стереотип.
28. Якісна своєрідність ВНД людини.
29. Людина як носій абстрактного мислення.
30. Фізіологічні основи мислення.
31. Свідомість як функція мозку.
32. Теорії сну. Вікові особливості сну.
33. Емоції, види, фізіологічні механізми.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо студента

Робота студентів денної форми навчання під час лабораторних та практичних занять всього оцінюється у 40 балів, з них ведення дискусії, участь в обговоренні актуальних питань, виконання тестів за одне заняття (2 аудиторні години) – максимально оцінюється в 0,5 бала, виконання лабораторної роботи, розв'язування задач, робота в малих групах – в 1 бал.

Робота студентів заочної форми навчання під час лабораторних занять всього оцінюється у 40 балів, з них ведення дискусії, участь в обговоренні актуальних питань, виконання тестів за одне заняття (2 аудиторні години) – максимально оцінюється в 2 бали, виконання лабораторної роботи, розв'язування задач, робота в малих групах – в 2 бали.

За умови відсутності студента його внесок у заняття і ведення дискусії оцінюється у 0 балів. Модульна контрольна робота оцінюється у 20 балів кожна, всього – 60 балів. Під час написання модульних контрольних робіт, виконання тестів, розв'язання задач викладач очікує від студентів дотримання політики академічної доброчесності. Роботи студентів, виконання без дотримання норм академічної доброчесності будуть оцінюватися у нижчі бали. Роботи, здані пізніше встановлених термінів, будуть отримувати нижчу оцінку.

V. Підсумковий контроль

Форма підсумкового контролю успішності навчання – екзамен. На екзамені студент обирає екзаменаційний білет, який містить тестові (на

30 балів) та розгорнуті (на 30 балів) питання. Максимально можлива кількість одержаних балів – 60.

Загальна оцінка підраховується як сума балів за обома модулями. Оцінка виставляється згідно зі шкалою оцінювання.

VI. Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	Відмінно
82 – 89	B	Дуже добре
75 - 81	C	Добре
67 -74	D	Задовільно
60 - 66	E	Достатньо
1 – 59	FX	Незадовільно

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Дистанційний курс «Біологія людини» на платформі MOODLE
<http://194.44.187.60/moodle/course/view.php?id=861>

1. Інформаційний пакет дистанційного курсу «Біологія людини» для студентів факультету психології на платформі MOODLE.
2. Агаджанян Н. А., Смирнов В. М. Нормальная физиология: Учебник для мед. Вузов . – М.: ООО «Медицинское информационное агентство», 2009. – 520 с.
3. Біологія людини : Зошит для практичних та лабораторних занять для студентів напряму «Психологія» / укладачі : Поручинський А. І., Поручинська Т. Ф. – Луцьк, 2015. – 80 с.
4. Ендокринологія / П.М. Боднар, О.М. Приступок, О.В. Щербак та ін.; За ред. проф. П.М. Боднара. – К.: Здоров'я, 2002. – 512 с.
5. Клінічна ендокринологія: підручник / В. М. Хворостінка, В. М. Лісовий, Т. А. Моїсеєєко. Л. В.. Журавльова; за ред проф. В.М. Хворостінки. – К.: Медицина, 2009. – 544с.
6. Плахтій П. Фізіологія людини. Нейрогуморальна регуляція функцій : [навч. посіб.] /Петро Плахтій, Олексій Кучерук. – Київ : Професіонал, 2007. – 333 с.
7. Фізіологія : підручник для студ. вищ. мед. навч. закл. / за ред. В. Г. Шевчука. – Вид. 4-те, Вінниця : Нова книга, 2018. – 448 с.

8. Фізіологія людини : навч. посіб. / [Яремко Є. О., Вовканич Л. С., Бергтраум Д. І., Коритко З. І., Музика Ф. В.]. – Вид. 2-ге, допов. – Львів : ЛДУФК, 2013. – 207 с.
9. Фізіологія людини і тварин (фізіологія нервової, м'язової і сенсорних систем) : підручник / М. Ю. Клевець, В. В. Манько, М. О. Гальків, та ін. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2012. – 312 с.
10. Філімонов В. І. Фізіологія людини в запитаннях і відповідях : посібник / В. І. Філімонов. – Вінниця : Нова книга, 2010. – 456 с.
11. Чайченко Г. М. Фізіологія людини і тварин: Підручник / Г. М. Чайченко, В. О. Цибенко, В. Д. Сокур; За ред. В. О. Цибенка. – К.: Вища шк., 2003.
12. Швайко С. Є. Залози внутрішньої секреції та обмін речовин [Електронний ресурс] : [навч. посіб.] / С. Є. Швайко, В. С. Пикалюк, О. Р. Дмитроца, О. А. Журавльов, Т. Я. Шевчук, Т. Ф. Поручинська, А. І. Поручинський; Східноєвропейський національний університет ім. Лесі Українки. – Електрон. дані. – [Луцьк, 2016]. – Системні вимоги: SunRay Bookreader 3.7.0.391. – Режим доступу: <http://esnuir.eenu.edu.ua/handle/123456789/10784>